

PTAČÍ BUDKY

Miloslav Faifr

Proč vyvěšovat budky pro ptáky?

BUDKA NENÍ
KRMÍTKO

Úbytek přirozených hnízdních dutin: - hospodářské využívání lesa
- kácení starých dutých rizikových stromů
=>Náhrada doupných stromů: - prostor pro hnízdění a úkryt před počasím

Typy budek podle materiálu

Kmenové

- + nejlepší simulace
pravé dutiny
- malá životnost

Dřevocementové

- + dlouhá životnost
- vysoká cena

Prkenné

- + snadná výroba
- nejrozšířenější

Druhy budek podle velikosti a tvaru

sýkorník

rehkovník

Rozměry, které určí, kdo v budce zahnízdí, jsou **dno** a **vletový otvor**. Zjednodušeně pro malé ptáky malá díra pro velké velká díra.

TYP BUDKY	VLETOVÝ OTVOR (mm)	ROZMĚRY DNA (cm)	HLOUBKA DUTINY (cm)
Malý sýkorník (modřinka, uhelníček, parukářka)	27–28	min. 12 × 12	20–25
Velký sýkorník (koňadra, sýkora lužní, sýkora babka)	33–34	min. 12 × 14	min. 20–25
Lejskovník (lejsek, brhlík, rehek zahradní)	30 × 45 (ovál)	min. 14 × 14	min. 18–20
Špačkovník (špaček obecný, strakapoud, krutihlav)	45–50	min. 15 × 15	min. 25–30
Kavka (kavka obecná, dudek chocholatý, mandelík hajní)	60–70	min. 20 × 20	min. 35
Doupňák (holub doupňák, hohol severní, poštolka)	80–120	min. 30 × 30	min. 40

Výroba

- dno vsunuté mezi stěny
- střecha se spádem dopředu
- otevírací stěna, kvůli čištění

Způsob zavěšení

Pomocí lišty hřebíkem

- + jednoduchost
- + stromu neubližuje
- nemobilita budky

- nejpoužívanější

Drátem okolo stromu

- + mobilita budky
- nutnost povolovat dráty, aby nezarostly do stromu

Vlně do vzduchu za drát

- + větší ochrana proti predátorům
- + stromu neubližuje
- + mobilita budky
- špatná simulace pravé dutiny

Ochrana proti
predátorům

strakapoud a datel

- vybírají hnízda
- oplechování vletového otvoru

Ochrana proti predátorům

kočka a kuna

- packou vyhrabují ptáky ven a chytají vletující i vyletující ptáky
- instalace vletového prkénka (pomáhá i při seskoku do hnízda)
- žádné bidéko
- velká a šikmá střecha

Hnízdění dutinových pěvců

- Mláďata jsou **krmivá**
- Zjednodušeně vše trvá **2 týdny**:
stavba hnízda, sezení na vejcích, krmení mláďat, učení mláďat po vylétnutí
- Probíhá od **dubna** do **července**
- Prvního roku se dožije **1/3 mláďat**
- Mláďata krmí hmyzem a housenkami

Sýkora koňadra

- Největší a nejrozšířenější druh sýkory
- Obsazuje budky s vletovým otvorem **32mm** a větším
- Hnízdí **2x** ročně
- Počet mláďat ve snůšce okolo **8** (při 2. hnízdění méně, závisí na potravě)
- **1 den** hnízdění = **100 gramů** hmyzu

Sýkora modřinka

- Je to menší sýkora
- V hnízdě má **8-14** vajec (rekord)
- Obsazuje budky s vletovým otvorem **27mm** a větším
- Hnízdí většinou **1x** ročně

sýkora koňadra

sýkora modřinka

sýkora uhelníček

sýkora parukářka

sýkora babka

sýkora lužní

Vrabec polní

- Obsazuje budky s vletovým otvorem **32mm** a větším
- Hnízdí až **5x** ročně (rekord)
- Ve snůšce je **3-6** vajec (každé další hnízdění je méně početné)
- Hnízdním materiálem vyplní dutinu a v ní si udělá „**noru**“

**vrabec
domácí**

**vrabec
polní**

Brhlík lesní

- Obsazuje budky s vletovým otvorem **32mm** a větším
- Velké otvory si **zmenšuje** na svou velikost pomocí bláta
- Ve snůšce je **6-9** vajec
- Hnízdí **1x** ročně
- Umí lézt hlavou dolů

Špaček obecný

- Obsazuje budky s vletovým otvorem **45mm** a větším
- Ve snůšce je **4-6** vajec
- Je tažný

špaček obecný

kos černý

A jak to je s výkaly?

Mladí ptáci vylučují exkrementy v **blanitém obalu**, aby jej rodiče mohli odnést z hnízda.

Prizpůsobivost hnízdním možnostem

Ne všechna mláďata vylétnou

Příčiny:

- smrt rodičů
- málo potravy
- parazité a nemoci

=>Přibližně 1/3 se dožije prvního roku života.

sýkora modřinka

sýkora koňadra

vrabec polní

Strakapoudi a datli

Tesají si několik dutin, a každý
další rok další nové.

→ Zanechávají spoustu
prázdných dutin, které
nevyužívají.

Zřídka mohou zahnízdit v
prostornějších ptačích budkách.

Polobudky

- Vyvěšujeme na stěny **budov** a **stromy**. (ptáci vnímají dům jako pravidelnou skálu)
- Někteří ptáci mohou obsadit i sýkorníky s oválným otvorem 45x30mm.

lejsek šedý

rehek domácí

konipas horský

Mládě rehka domácího

Šoupálek krátkoprstý a dlouhoprstý

Hnízdí za odchlípou kůrou
stromů.

Budka nesmí mít
zadní stěnu.

Šplhají po stromech, sbírají
potravu a klouzavým letem
se přesouvají na jiné.

budka pro sýčka obecného

puštík obecný

Velké boudy

velký sýkorník: puštík obecný,
holub doupňák...

velký rehkovník: kalous ušatý,
poštołka obecná...

Dravci a sovy nám pomohou
v boji proti **hrabošům**, když
jim to povolíme.

plšík lískový

myšice lesní

Neopeření hosté

Kromě ptáků si v budce mohou udělat hnízdo **hlodavci**, **vosy** a další zástupci **hmyzu**.

bekyně
velkohlavá

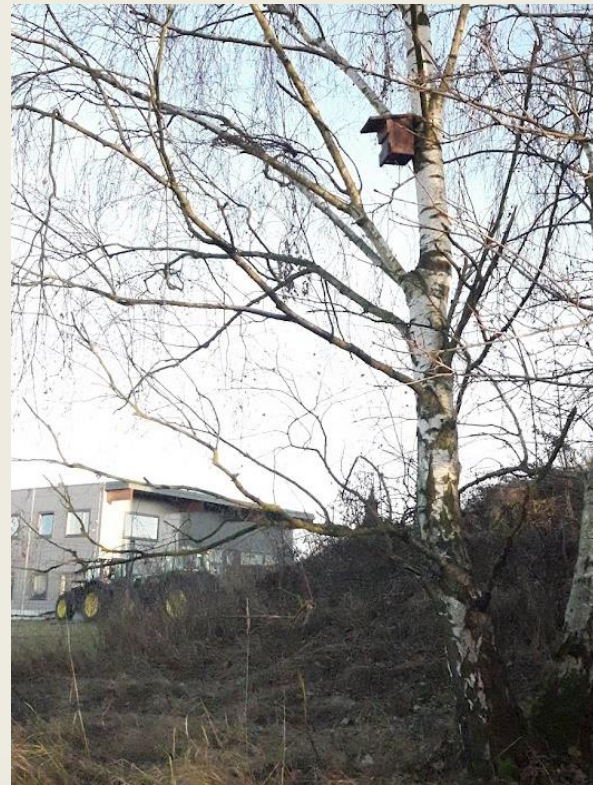

Zateplování budov, aneb úbytek hnízdnicích možností pro netopýry a rorýse

Jak pověsit?

- Minimálně **2m** nad zemí
- Alespoň **20m** od sebe
- Na klidná místa skrytá před predátory
- Ideální směr je **jihovýchod**, ale není důležitý
- Tak, aby nebyla pod dlouhodobým slunečním zářením
- Na **podzim**, aby si na ni ptáci do jara zvykli

Takto ne, jde jen o vtip.

Čistění a údržba budek

- Nutno 1x za rok **vyčistit** a zkontrolovat **technický stav**.
- Ve starých hnízdech se drží **parazité**.
- Provádíme na **podzim**, vyhodíme všechno ven a případně vydezinfikujeme.

Krmení ptáků

Čím krmit?

- slunečnice
- pšenice
- mák
- neslané ořechy

Čím nekrmit?

- pečivo
- jídlo s obsahem soli
- kořeněné jídlo
- zbytky z kuchyně
- uzeniny

Krmítko je třeba před každým doplněním **vyčistit** tzn. Vylít **horkou vodou** a hadr s **octem**.
RADĚJI NEKRMIT VŮBEC NEŽ KRMIT ŠPATNĚ.

ŽÁDNÉ KOULE V SÍTKÁCH

Ptáci a skla – jedna samolepka nestačí

ČSO - česká společnost ornitologická

Nezisková organizace, která zkoumá a chrání ptáky, sdružuje profesionální i amatérské ornitology, informuje veřejnost a usiluje o ochranu přírody.

Zdroje:

<https://www.birdlife.cz/>

<https://oldcso.birdlife.cz/>

Děkuji za pozornost

